یاسای کۆمەڵەی هەیڤی سووری کوردستانی
لە هەرێمی کوردستانی عیراق دا

بەناوی خوای بەخشندەو میهرەبان
بەناوی گەلەوە
ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق
ژمارەی بڕیار: ٤٠
ڕۆژی بڕیار: ١٩٩٣/١٠/٥

«بڕیار»

بەپێی حوکمی بڕگەی (١) لە مادده پەنجاو شەشی یاسای ژمارە (١)ی ساڵی ١٩٩٢ و لەسەر پێشنیازی ژمارەی یاسایی لە ئەندامانی ئەنجومەنی نیشتمانیی کوردستانی عیراق و پێشنیازی وەزیری تەندروستی و کاروباری کۆمەڵایەتی و پەسند کردنی لە لایەن ئەنجوومەنی وەزیرانەوە، ئەنجوومەن لە دانیشتنی ڕۆژی ١٩٩٣/١٠/٢ دا بڕیاری دەرکردنی ئەم یاسایەی دا:

یاسای ژمارە (١٥)ی ساڵی ١٩٩٣
یاسای کۆمەڵەی هەیڤی سووری کوردستانی
لە هەرێمی کوردستانی عیراق دا

ماددەی یەکەم:

بەپێی حوکمەکانی ئەم یاسایە کۆمەڵەیەک پێک دێت بەناوی (کۆمەڵەی هەیڤی سووری کوردستانی)یەوە کە بارەگا گشتی یەکەی لە هەولێر دەبێ و بۆی هەیە لق لە پارێزگاکانی هەرێمی کوردستانی عیراقدا بکاتەوە و کەسایەتی یەکی مەعنەویی سەربەخۆی دەبێ و بە تەنیا ئەو لە هەرێمدا بوونی دەبێ.

ماددەی دووەم:

کۆمەڵە نیشانە (شارە)یەکی دەبێ کە پێکدێ لە هەیڤێکی سوور لەسەر تەختێکی سپی.

ماددەی سێ یەم:

کۆمەڵە پابەندی ئەم بیروباوەڕە بنچینەیی یانەی دەبێ کە لە لایەن کۆمەڵانی خاچی سوورو هەیڤی سووری نێو دەوڵەتی یەوە پەیرەو دەکرێن کە ئەمانەن:

١- مرۆڤایەتی: کۆمەڵە هەوڵدەدا یارمەتی مرۆڤایەتی بەبێ جیاوازی پێشکەش بەوانە بکا کە پێویستیان پێ یەتی و کۆشش دەکا بۆ بەرگرتن لە ئەشکەنجەی مرۆڤ و سووکردنی باری هەر کوێ هەبێ و هەروەها پاراستنی ژیان و

تەندروستی و زامینکردنی ڕێزگرتن لە کەسایەتیی مرۆڤ و چەسپاندنی لە یەکتر گەیشتن و دۆستایەتی و هاوکاری و ئاشتی هەمیشەیی لە نێوان گەلان دا.

٢- جیاوازی نەکردن: کۆمەڵە جیاوازی نەکردن لە نێوانی کەساندا لەسەر بنچینەیی ڕەگەز یا توخم یا دین یا بارودۆخی کۆمەڵایەتی یا سیاسی یان ناکاو تەنیا تەقەللا دەدا یارمەتی پێشکەش بە کەسان بەپێی ئەشکەنجەیان بکا لەگەڵ پێشخستنی ئەو حاڵەتانەدا کە زیاتر پێویستیان هەیە.

٣- بێ لایەنی" کۆمەڵە لە کاتی کرداری جەنگی دا بێ لایەن ڕادەوەستێ و وەورگرتنی باوەری هەمووان دەپارێزێ و لە هیچ کاتێک دا بەشداری لەو ناکۆکی یانەدا ناکا کە شێوەی سیاسی یا ڕەگەزی یا دینی یا مەزەبی یان هەیە.

٤- سەربەخۆیی: کۆمەڵە سەربەخۆیە و ئەم شێوازەی دەپارێزێ کە هەمیشە ماوەی دەدا بەپێی بیروباوەرەکانی کار بکا بەو مانەیەی کە دەبێتە یاریدەدەری دەسەڵاتە گشتی یەکان لە چالاکی مرۆیی یەکان داو لە ژێر ڕکێفی یاساکانی هەرێم دا دەبێ.

٥- خۆبەخشی (تطوع): کۆمەڵە بزووتنەوەیەکی فریاگوزاریی خۆبەخشیی یەو کار لە پێناوی بەرژەوەندیی تایبەتی دا ناکات.

٦ـ جیهانگیریی: کۆمەڵە پابەندی بزووتنەوەی نێو دەوڵەتیی خاچی سوورو هەیڤی سووره وەک بزووتنەوەیەکی جیهانگیری دەبێ تا مافی هاوتای هەبێ و ئەرکی هاریکاریی لەگەڵ کۆمەڵەکانی تردا لە ئەستۆ بێ.

ماددەی چوارەم:

کۆمەڵە ئەم ئەرکانەی بەجێ دێنی:

١- هاوکاری کردن لەگەڵ کۆمەڵەکانی هەیڤی سوورو خاچی سوور لە جیهان دا د لەگەڵ ڕێکخراوەکانی نەتەوە یەکگرتووەکان دا لە پێناوی بە دیهێنانی ئامانجە مرۆڤایەتی یەکان دا.

٢- هاوکاریکردن لەگەڵ ڕێکخراوخێرخوازەکان لە جیهان دا و ڕێکخستنی کۆشش لەگەڵیاندا لە پێشکەش کردنی یاریدەو یارمەتی ی مرۆڤایەتی دا بە هەرێم.

٣- کۆششکردن بۆ گەیاندنی ئەو یارمەتی ویاریدەدانانەی لە ڕێکخراو و مۆمەڵەکانی فریاگوزاری و هەر لایەنێکی ترەوە بۆ کۆمەڵە دین بە هەژاران و داماوانی دەدات بۆ سووک کردنی ئەشکەنجەیان.

٤- کۆشش کردن بۆ یاریدەدانی خێزانەکانی شەهیدانی بزووتنەوەی ڕزگاری خوازی کوردستانی و قوربانی یەکانی ئەنفال و کیمیا بارانی گوندو شارەکانی کوردستان و دەربەدەرانی ڕاگواستنی زۆرە ملێ.

٥- پەیوەندی کردن بە پەنابەرانەوە لە خەڵکی کوردستانی عیراق ئەوانەی لە دەوڵەتە دراوسێکان و ناوچەکانی تردا هەن بە هۆی خاچی سوورو هەیڤی سووری ئەو دەوڵەتانەوە بۆ چاککردنی باری ژیانیان و ئاسانکردنی گەرانەوەیان بۆ نیشتمان.

٦- پەیوەندی کردن بەو دیلانەی خەڵکی هەرێمەوە کە لە هەرێم دا بە یاریدەی هەیڤی سوور و خاچی سووری نێودەوڵەتی و کۆشش کردن بۆ بەردان و گەرانەوەیان بۆ نیشتمان و یاریدەدانی خێزانی بزر بووەکان و قوربانی جەنگەکان و کارەساتەکانی سروشت.
٧- هاوکاری کردن لەگەڵ رێکخراوە نێودەوڵەتی دەوڵەتەکان و رێکخراوە کوردستانی یەکان و فەرمانگەکانی حوکومەتی هەرێم لە پێناوی ئاوەدانکردنەوەی گوندو شارە رووخێنراوەکانی کوردستان و هاندانی خەڵکانیان بۆ گەراندنەوە بۆیان و مسۆگەر کردنی پێویستی یەکانی ژیان بۆیان.
٨- پەیداکردنی داودەرمان و پێویستی یە پزیشکی یەکانی بۆ خەستەخانەو مەڵبەندەکانی تەندروستی لە هەرێمدا بە هاوکاری لەگەڵ کۆمەڵەکانی هەیڤ و خاچی سوورو رێکخراوە خێرخوازەکانی تر.
٩- بلاوکردنەوەی هۆشیاری تەندروستی لە ناو هاوولاتیانی هەرێم دا و بایەخدان بە پاراستنی ژینگەو سەلامەتی.
١٠- یاریدەدانی بریندارانی جەنگ بەپێی رێکەوتنامەکانی جنێف و سووکردنی ئازاریان بە هەموو شێوەیەک لە توانا دابێ ئەویش بە هاوکاری لەگەڵ لایەن و دەزگا پەیوەندیدارەکان دا.
١١- دیدەنی کردنی بەندیخانەو گرتووخانەکان و هەوڵ دان بۆ دابینکردنی پێویستی یەکانی دانیشتووانیان و چاککردنی باری ژیانیان.
١٢- یاریدەدانی کەم ئەندامان بە مسۆگەرکردنی پێویستی یەکانی چارەسەرکردنیان وراهێنان بۆ گونجاونی لەگەڵ کۆمەڵدا و کەم کردنەوەی ئەشکەنجەیان.

ماددەی پێنجەم:

شێوەی رێکوپێکی ی کۆمەڵە بەم جۆرە دەبێ:
١-ئەندامە ئەسڵی یەکان: ئەو ئەندامانەن کە رەسمی بوونە ئەندام و ئابوونەی سالانە دەدەن ومافی خۆپالاوتنیان بۆ دەستەی بەرێوەبەرو بەشداربوون لە هەڵبژاردنیداو دەنگدانی سەبارەت بە بریارەکانی هەیە.
٢- ئەندامە لایەنگرەکان: ئەو هاوولاتی یانەی نیشتەجێ ی هەرێم و ئەو بیانی یانەی کە بە خۆبەخشی بەشداریی چالاکی یەکانی کۆمەڵە دەکەن و رەسمی بوونە ئەندام نادەن و مافی خۆ پالاوتن و دەنگدانیان نی یە.
٣- ئەندامە شانازی یەکان: ئەو ئەندامانەن کە لەلایەن دەستەی بەرێوەبەرەوە بەهۆی کارێکی پیرۆزیانەوە لە بەرامبەر کۆمەڵەدا نازناوی ئەندامی شانازیان پێ دەبەخشرێ.
٤- دەستەی گشتی: پێک دێ لە گشت ئەندامە ئەسڵی و لایەنگرو شانازی یەکان.
٥- دەستەی بەرێوەبەر: پێکدێ لە نۆ ئەندام و دووی ئیحتیات کە لە لایەن

ئەندامە ئەسڵییەکانەوە هەڵدەبژێردرێن، ئەندامەکانی دەستەی بەڕێوەبەریش لە ناوخۆیان دا سەرۆک و جێگری سەرۆک و سکرتێری هەڵدەبژێرن.

٦- دەستەی گشتی هەر دووساڵ جارێک بۆ هەڵبژاردنی دەستەی بەڕێوەبەر کۆدەبێتەوە یا لەسەر داخوازیی سێ یەکی ئەندامە ئەسڵییەکان لەکاتی پێویست دا.

ماددەی شەشەم:

دارایی کۆمەڵە لە مانە پێک دێ:

١- رەسمی بوونە ئەندام و ئابوونەی ئەندامە ئەسڵی یەکان.

٢- هیبە (بەخشین) و پیتاک و وەسییەت.

٣- بەبەرهەم خستنی و ماڵو موڵکی گوازراوەی کۆمەڵە.

٤- قازانجی ئاهەنگ و پێشانگا و پێشبڕکێ.

٥- یارمەتی ی لایەنە حکومەتی یەکان.

٦- یارمەتیی کۆمەڵەو رێکخراوە نیشتمانی و بیانی یەکان.

ماددەی حەوتەم:

وەزیری تەندروستی بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆ پێکهێنانی دەستەیەکی ئامادەکردن تاکاتی هەڵبژاردنی دەستەی بەڕێوەبەر پێک بێنێ.

ماددەی هەشتەم:

دەستەی بەڕێوەبەر بۆی هەیە رێنمایی پێویست بۆئاسانی جێ بەجێ کردنی ئەم یاسایە دەربکا.

ماددەی نۆیەم :

کار بەهیچ دەقێک ناکرێ کە لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایەدا ناکۆک بێ.

ماددەی دەیەم:

دەبێ ئەنجوومەنی وەزیران حوکمەکانی ئەم یاسایە جێ بەجێ بکا.

ماددەی یازدەیەم:

ئەم یاسایە لە رۆژی بڵاوکردنەوەیەوە لە رۆژنامەی رەسمی دا کاری پێ دەکرێ.

جوهر نامق سالم

سەرۆکی ئەنجوومەنی نیشتمانیی کوردستانی عێراق

هۆیە پێویستی یەکان

بەپێ ی پێویستەکان و بەرژەوەندی گەلی کوردستانی عیراق و مافە رەواکانی لە بوونی رێکخراوە مرۆیی یەکانی تایبەت بە خۆی و لادانی کۆمەڵەی مانگی سووری عیراقی لە

ئامانجەکانی سەرپێچی کردنی لە دەستووری نێو دەولەتی کۆمەلەکانی مانگی سوورو خاچی سوور، جگە لەو بارو دۆخەی کە هەرێمی کوردستانی عیراق پێدا تێپەر دەبێت لە ناکامی ئەو ئابلۆقە دولایەنەی کە بەسەری دا سەپێندراوە و بۆ کەم کردنەوەی موعاناتی رۆلەکانی لە هەژاران و زیان لێکەوتوان و نەداران و بەشداری کردن لە پێشکەش کردنی خزمەت گوزاری یە مرۆڤایەتی یەکان بۆبان رێگەی چالاکی یەکانی کۆمەلە لە گەیاندنی یارمەتی یەکان بەشێوەیەکی راستەوخۆ بۆ هەرێم بە هاوکاری لەگەل رێکخراوە خێرخوازی یە مرۆیی یەکانی تر،کە پێک هێنانی کۆمەلەکە پێویست دەکا بۆ یارمەتی دانی خەلکی هەرێم بە شێوەیەکی راستەوخۆ بە تایبەتی هەژاران و نەداران بۆ رزگارکردنیان لە تەنگ و چەلەمەیان و کەم کردنەوەی موعاناتیان بۆیە ئەم یاسایە داندرا.